

ВИСТАВКА «ТРИПІЛЬСЬКИЙ СВІТ»

Ювілею відкриття Трипільської культури присвячена археологічно-мистецька виставка «Трипільський світ», що відбулася в Києві з 3 травня по 16 липня 1993 року в приміщенні Державного літературного музею України. Її було урочисто відкрито академіком П. П. Толочком. Виставка мала на меті показати Трипільську культуру не тільки як визначне явище у давній історії України, але і як явище культурне, мистецьке, що стало джерелом натхнення для митців сьогодення. Організаторами виставки виступили Інститут та Музей археології АН України, Державний музей літератури, Національна комісія у справах ЮНЕСКО на Україні, мистецька група «Heathen-Style». Спонсор виставки фірма «Соломія», Київ. Завдяки фірмі «Winner-Ford» (Київ) видано каталог та буклети до виставки, де вміщено кольорові фотографії найвизначніших експонатів.

Починається експозиція розділом, присвяченим історії відкриття та дослідження Трипільської культури. Тут показано унікальні документи, надані Науковим архівом Інституту археології АН України (Ж. Кононенко): відкритий лист на право розкопок в околицях м. Трипілля, виданий В. В. Хвойці Імператорською археологічною комісією, власноручні малюнки В. В. Хвойки, на яких відображено процес розкопок та знахідки, зроблені під час них. Поряд у вітринах — перші видання наукових праць В. В. Хвойки з його автографами, надані Науковою бібліотекою Інституту археології АН України (В. А. Колеснікова), інша наукова література, присвячена вивченню пам'яток Трипільської культури за 100 років її дослідження.

Наступний розділ висвітлює місце Трипілля серед давньоземлеробських цивілізацій, показує поселення, житла, побут та господарство трипільців, репрезентовані на картах та наукових реконструкціях. Привертають увагу унікальний геомагнітний план поселення-протоміста Майданецького, виконаний В. П. Дудкіним. Поряд — графічна реконструкція цього поселення, виконана П. Л. Корнієнком на підставі плану та даних розкопок цієї пам'ятки, здійснених під керівництвом М. М. Шмаглія. Інші дві реконструкції показують процес будівництва поселення та інтер'єр трипільського житла. Їх створено для документального фільму «Трипільське Диво» (режисер — М. Бернадський), що має вийти на екрани цього року.

В експозиції — знахідки з розкопок — кераміка, знаряддя праці з наукових фондів Інституту археології АН України та Археологічного музею. Ці речі здобуто під час розкопок останніх 50 років співробітниками Інституту — С. М. Бібіковим, О. В. Цвек, М. М. Шмаглієм, В. О. Круцом, В. Г. Збеновичем, Т. Г. Мовшею, О. Г. Колесніковим, М. Л. Макаревичем, С. М. Рижовим та ін. Представлена унікальна колекція ритуальної кераміки «біноклів» з розкопок О. В. Цвек. Ці та ряд інших експонатів відроджено з уламків завдяки праці реставратора Г. В. Шиянної. Привертає увагу колекція розписного посуду з пам'яток Подністр'я та Побужжя (розкопки М. М. Шмаглія, С. М. Рижова, В. О. Круца, В. Г. Збеновича, О. Г. Колеснікова) з сюжетами, орнаментальними композиціями, що відображають уявлення трипільців про Всесвіт, життя земне та небесне.

У вітринах з пластикою — моделі жител, антропоморфні та зооморфні статуєтки. Серед них — двоповерхова «будівля» з Розсохуватки (розкопки О. В. Цвек), модель на циліндричному піддоні з Конівки, моделі саней з Майданецького (розкопки М. М. Шмаглія). Найбільше вражають портретні статуєтки з Майданецького та Володимирівки. Завдяки цим творам ми можемо побачити трипільців такими, якими вони самі себе зобразили.

Майстри мистецтва модерну шукали і знаходили своє коріння в епохах давно минулих. На виставці експонуються твори — графіка, живопис, скульптура, ткацтво мистецької групи «Heathen Style», члени якої — О. Найда та О. Гончар — зробили все, щоб виставка «Трипільський світ» пройшла на належному рівні і стала подією в культурному житті. Мистецька група шукає натхнення, відкриваючи для себе світ творчості майстрів мідного віку, якому понад шість тисяч років.

Під час роботи виставки, 7 травня 1993 р., в актовому залі музею відбулася наукова конференція — «Трипільські читання». З доповідями виступили дослідники трипільських пам'яток — О. В. Цвек, М. М. Шмаглій, які розповіли про знахідки, що розкривають світогляд трипільців, про відкриття трипільських протоміст. Доповідь Т. М. Ткачука була присвячена вивченню знакової системи — елементів розпису посуду, яка, на думку дослідника, призначалася для спілкування, насамперед, з світом неземним. Цікаві реконструкції та розробки з трипільської архітектури продемонстрував присутнім П. Л. Корнієнко. Заключна доповідь — Ю. В. Шилова містила розгляд впливу Трипілля на історичний процес, окремі події давньої історії. Дискусія з деяких питань показала, що у дослідженні Трипільської культури є значний простір для наукової пошуку.